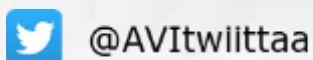

Aluehallintoviraston suorittamat tarkastukset ja ehdollisuuden valvonta märehitjätuloilla

22.1.2025 Lounais-Suomen aluehallintovirasto
lääneläinlääkäri Anni Heikkonen

Eläinsuojelulaista 247/1996

Eläinten hyvinvointilakiin 693/2023

- 247/1996 1 §

Tämän lain tarkoituksena on suojella eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla kärsimykseltä, kivulta ja tuskalta.

Lain tarkoituksena on myös edistää eläinten hyvinvointia ja hyvää kohtelua.

- 693/2023 1 §

Tämän lain tarkoituksena on edistää eläinten hyvinvointia ja suojella eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla niiden hyvinvoinnille aiheutuvalta haitalta.

Lain tarkoituksena on myös lisätä eläinten kunnioitusta ja hyvää kohtelua.

- Näkökulma on muuttunut suojelusta hyvinvoinnin varmistamiseen ja sen parantamiseen.
 - Laki on muuttunut vuosi sitten. Eläinlajikohtaiset asetukset muutoksessa tulevaisuudessa.
- kannattaa aktiivisesti seurata oman eläinlajin tilannetta.
- Tukikausi on ollut sama parin vuoden ajan, eikä tässä ole muutoksia tiedossa tällä hetkellä.

Avin tekemät tarkastukset tuotantoeläintiloilla

- Ehdollisuuden valvonta, noin 30 tilaa/vuosi (kaikki eläinlajit eli naudat, siat, lampaat, vuohet, yli 350 kanan munintakanalat, broilerit ja kalkkunat)
- Eläinten hyvinvoinnin otantatarkastukset, eläintenhyvinvointilain 78 §:n mukaan, noin 30 tilaa/vuosi (kaikki eläinlajit).
 - Vuonna 2025 painotus tulee edelleen Ruokaviraston antamien etukäteistietojen mukaan olemaan broileritilojen tarkastuksissa.
 - Vuonna 2025 uutena mukaan myös otantavalvontaan tulevat kalkkunatilat.
- Eläintenhyvinvointilain 59 §:n mukaiset tarkastukset broileritiloille kasvatustiheyden nostamisen yhteydessä.
- Lääkekirjanpidon tarkastukset, eläinten hyvinvointilain 80 §
- Eläinten hyvinvointilain 78 §:n mukaiset epäilyyn perustuvat tarkastukset

Avin suorittama ehdollisuuden valvonta

- Vähintään 1 % tiettyjä EU-tukia hakeneista tiloista Suomessa.
 - Naudat, siat, lampaat, vuohet, munivat kanat (yli 350 kanaa), broilerit ja kalkkunat
 - Satunnainen otanta (20-40 %)
 - Riskiperusteinen otanta (60-80 %)
- noin 30 tilaa LSAVI:n alueella vuosittain (kaikki eläinlajit)
- maanlaajuisesti noin 1/3 tiloista havaittu viime vuosina puutteita.
- Viime vuosi 2024 LSAVI:n alueella historiallisen hyvä, vain yksittäisiä epäkohtia yksittäisillä tiloilla.
- Muun valvonnan yhteydessä havaittu puute ehdollisuuden vaatimuksissa → AVI laajentaa ehdollisuuden valvonnaksi (hallinnollinen valvonta). Näitä vuosittain noin 30 tilalle LSAVI:n alueella.
- Laajennuksia oli hieman aiempia vuosia vähemmän, mutta puutteet laajennettavilla tiloilla vakavia, laaja-alaisia ja usein toistuvia.

Tarkastuksista yleisesti

- Tarkastuksen tekijällä on oikeus päästä tiloihin, joita tarkastuksen tekeminen edellyttää, ja ottaa maksutta valvontaa varten tarvittavia näytteitä sekä tallentaa ääntä ja kuvaa. Hänellä on oikeus tarkastaa eläin, eläimen pitopaikka ja muut eläintenpitoon liittyvät tilat, eläintä varten tarkoitettu ravinto, juotava, varusteet ja välineet sekä eläintenpitoon liittyvät tiedot ja asiakirjat sekä muut valvonnan kannalta merkitykselliset seikat. (EHL 78 §)
- Eläintenpitäjällä on velvollisuus avustaa tarkastajaa eläinten hyvinvointilain tai valvonta-asetuksen nojalla tehtävässä tarkastuksessa ja näytteen ottamisessa (EHL 85 §)
- Ehdollisuuden valvonta tulee pääsääntöisesti suorittaa ennalta ilmoittamatta (EU:n toimeenpanoasetus 1334/2022 29 art.), ilmoitus aikaisintaan 48 tuntia ennen valvontaa.
- Ilmoituksella voidaan varmistaa, että tuen hakijalla tai hänen edustajallaan on tilaisuus osallistua valvontaan. Valvonta voidaan kuitenkin suorittaa myös ilman viljelijän tai hänen edustajansa läsnäoloa, mutta se ei ole suositeltavaa eikä tavoitteena.

Ehdollisuuden valvonta - säädösperusta

- **Vaatimukset ovat voimassa olevaa lainsäädäntöä**
 - **Niiden on täyttyvä kaikilla tiloilla kaikkina ajan hetkinä**
- Ehdollisuuden vaatimusryhmät ovat joukko vaatimuksia, joiden noudattaminen on useimpien viljelijätukien maksamisen ehtona
- Sädösperusta
 - Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 2021/2115 (CAP-suunnitelma-asetus), (EU) N:o 2021/2116 (horisontaaliasetus), (EU) N:o 2022/1172 (laadun-arviointiasetus).
 - Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta annettu laki (1334/2022)
 - Valtioneuvoston asetus Euroopan unionin ja kansallisten viljelijätukien hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksista 65/2023
 - Osa valtioneuvoston asetuksista on hyväksytty vuoden vaihteessa. Ajantasainen kansallinen lainsäädäntö löytyy Finlexistä (finlex.fi)
- Ehdollisuuteen sovellettavat EU-säädökset eli niin sanotut lakisääteiset hoitovaatimukset (pdf) ovat asetuksen (EU) 2115/2021 liitteessä III.
- Lakisääteisistä hoitovaatimuksista on kerrottu tarkemmin vuosittain päivitettävässä Ruokaviraston Ehdollisuuden oppaassa, joka on saatavilla vain sähköisessä muodossa (2025 opasta ei ole toistaiseksi julkaistu).

Aluehallintovirasto

Ehdollisuuden valvonta 2

- Valvonta **maataloustoimintaan** liittyvää
- Jos tilalla eläimiä ei kasvateta tai pidetä maataloustarkoituksiin, **ei** ehdollisuuden valvontaa kohdisteta näihin
- **Jos tila on solminut alkuperäisrotujen kasvattajasopimuksen**
 - **kaikki valvotaan vaikka 1 kpl**

Ehdollisuuden valvonta 3

- Aluehallintoviraston valvontaan kuuluvat
 - Eläimistä saatavien elintarvikkeiden tuotanto ja turvallisuus
 - Tuotantotilojen hygieniä
 - Maidon- ja munantuotannon hygieniavaatimukset
 - Eläinten lääkityskirjanpitoa koskevat vaatimukset
 - Eläinlääkejäämät
 - Tuotantoeläimiltä kielletyt aineet
 - Kasvinsuojeluaine- ja eläinlääkejäämät
 - Eläintaudit
 - Eläimistä ihmisiin tarttuvat taudit
 - Tuontiin ja vientiin liittyvät eläinterveysvaatimukset
 - Eläinten hyvinvointi

Muu valvonta tiloilla, joka voi johtaa ehdollisuuden valvontaan

Elintarvikkeet (tuotantotilojen hygienia, tuotantoeläimiltä kielletyt aineet ja eläinlääkejäämät)

- Tuotantotilojen hygieniatarkastukset (kanalat, maitohygienia; tulee laajenemaan myös lihantuotantotiloihin KELL)
- Salmonellavalvonta (siipikarja, jalostussikalat KELL)
- Vierasainevalvonta (tiloilla, teurastamolla KELL,TELL)

Eläintaudit (TSE-taudit, tuonti/vientivaatimukset)

- Lampaiden ja vuohien TSE-tarkastus (KELL)
- Tuonti/ vientitarkastukset (KELL / LELL)

Eläinten hyvinvointi

- Epäilyyn perustuvat tarkastukset (KELL / LELL)
- Otantaan perustuvat tarkastukset (LELL)
- Teurastamoilmoitus tarkastuseläinlääkäreiltä eläintenhyvinvointilain 88 §:n mukaan (jalkapohjapisteet ja kuolleisuus broilereilla)

Maidontuotantoa koskevat vaatimukset

- Maidontuotantoeläinten terveydentila on hyvä
 - Raaka- ja ternimaidon on oltava peräisin eläimistä, joiden yleinen terveydentila on hyvä.
- Maidon jäähdytys- ja säilytysolosuhteet eivät heikennä maidon elintarviketurvallisuutta.
- Maidon säilytystilat on suojattu tuhoeläimiltä (esim. verkot tuuletusluukuissa, ovet kiinni)
- Maidon kanssa kosketuksiin joutuvat pinnat on pidetty puhtaina
- Lypsäminen hygieenisesti, lypsykoneen/-robotin säännöllinen huolto ja sen dokumentaatio
- Raakamaidon laatu ja lämpötila
- Sairaiden eläinten maito ja jäämiä sisältävä maito (eli lääkitysten varoajalla lypsetty maito) lypsetään erikseen

Kiellettyjä aineita, eläinlääkejäämiä ja lääkekirjanpitoa koskevat vaatimukset 1/2

1) Kielletyt aineet

- Eläinten kasvua ja tuotantoa edistävät lääkeaineet (esim. stilbeenit, tyreostaatit, estradiolit, kokkidiostaatit tietyillä eläimillä)
- Tuotantoeläimille kielletyt antibiootit (esim. kloramfenikoli)
→ Osalla tiloista otetaan näytteitä (veri-, virtsa-, uloste-, vesi- tai rehunäytteitä), joiden tarkoituksena on selvittää, onko tila käyttänyt kiellettyjä hormoneja tai antibiootteja.

2) Eläinlääkejäämät

- Laajennuksen kautta, kun jäämä on löytynyt muun valvonnan yhteydessä (esim. Ruokaviraston vierasainevalvontaohjelman mukainen näyte, meijeri- tai teurastamoilmoitus)

Kiellettyjä aineita, eläinlääkejäämiä ja lääkekirjanpitoa koskevat vaatimukset 2/2

3) Lääkekirjanpitoa koskevat vaatimukset

- Kirjanpito kaikesta lääkityksestä, myös ennaltaehkäisevästä (loislääkkeet, rokotukset)
 - 1) Eläimen tai eläinryhmän tunnistetiedot
 - 2) Lääkityksen antopäivämäärä
 - 3) Lääkityksen aloittaja (eläinlääkäri, eläinten omistaja, hoitaja jne.)
 - 4) Lääkkeen/lääkerekerehun käyttöaihe
 - 5) Lääkkeen/lääkerekerehun nimi
 - 6) Lääkkeen määrä
 - 7) Varoaika
 - 8) Lääkkeen myyjä(/määrääjä)

!!! Lääkekirjanpidon säilytys aika on viisi (5) vuotta!!!

Lääkityskirjanpito ja lääkkeiden luovutus varalle - nautatilat

- ❑ Kansalliseen terveydenhuolto-ohjelmaan kuuluvalle Naseva-tilalle voidaan lääkkeitä luovuttaa myös tulevien tarpeiden varalle, mikäli tila ja tilan terveydenhuoltoeläinlääkäri ovat solmineet lääkkeiden varalle luovutussopimuksen.
- ❑ Terveystenhuoltosopimukseen kirjataan lainsäädännön määräämä käyntitiheys ja käynnit tulee olla tehtynä ja kirjattuna ajan tasalla. Ensimmäisen terveydenhuoltokäynnin on oltava tehtynä ennen lääkkeiden varalle luovutusten aloittamista.
- Jos käyntejä ei ole tehty vaaditulla tiheydellä, eläinlääkäri ei saa luovuttaa lääkkeitä varalle.
- ❑ Varalle luovutettuja lääkkeitä saa käyttää vain sellaisiin oireisiin, jotka on kuvattu lääkityssuunnitelmassa.
- ❑ Sähköinen lääkekirjanpito Nasevassa ja lääkitysten kirjaamisen sähköiseen järjestelmään hyväksyttävä kirjausviive Ruokaviraston ohjeistuksen mukaan on **yksi viikko**.

Lääkityskirjanpito ja lääkkeiden luovutus varalle - märehitjätalat

- ❑ Lääkkeiden varalle luovutus ei ole missään olosuhteissa mahdollista.
- ❑ Lääkekirjanpitoa tulee pitää kaikista lääkityksistä.

Eläimistä saatavien elintarvikkeiden tuotantohygienia (kaikki tilat)

4) Elintarvikkeiden jäljitettävyys

5) Jätteiden ja vaarallisten aineiden varastointi

- elintarvikkeiden saastumisen näkökulmasta (mm. raatojen ja jätteiden käsittely)

6) Elintarvikkeista ihmisiin siirtyvien tartuntatautien kulkeutuminen ja leviäminen estetään (esim. EHEC, salmonella)

7) Elintarvikkeiden tuotantoon liittyvistä ihmisten terveyden kannalta merkityksellisten tutkimusten tuloksista pidetään kirjaa

- salmonellavalvontaohjelma

- eläinten teurastiedot, muut alkutuotantopaikalla elintarvikelainsäädännön nojalla tehdyt tarkastukset

- valvonnassa katsotaan viimeisen vuoden tietoja, kirjanpidon säilytys yleensä vuoden

Elintarvikkeiden jäljitettävyys

- Tuottajan on pidettävä kirjaa eläimistä saatavien elintarvikkeiden jäljitettävyyden varmistamiseksi.
- Kirjanpidossa on oltava tiedot alkutuotantopaikalle vastaanotetuista ja alkutuotantopaikalta elintarvikkeiksi toimitetuista eläimistä, sekä tiedot elintarvikkeiksi toimitetuista eläimistä saatavista alkutuotannon tuotteista, kuten munista tai raakamaidosta.
 - Kirjanpidosta on käytävä ilmi, mistä eläimet ovat alkutuotantopaikalle tulleet ja minne elintarvikkeeksi kasvatetut eläimet ja muut alkutuotannon tuotteet on toimitettu.
- Suoraan kuluttajille luovutettujen alkutuotannon tuotteiden kirjanpidon osalta ei kuitenkaan vaadita tietoa elintarvikkeen vastaanottajasta. Suoraan kuluttajille myydyin alkutuotannontuotteen määrä ja myynnin päivämäärä riittävät.
- Kirjanpitoa voi pitää sähköisesti tai paperilla
- Kirjanpito on säilytettävä vähintään tukihakuvuosi ja kaksi sitä seuraavaa kalenterivuotta

Eläinten hyvinvoinnin tarkastuksella valvotaan

Peruslainsäädännön noudattamista, jonka pitäisi täyttyä kaikissa eläinten pitopaikoissa kaikkina ajan hetkinä.

- Laki eläinten hyvinvoinnista
- Eläinlajikohtaiset asetukset
- Lopetusasetus

...sekä muita lakeja, asetuksia ja direktiivejä...

Peruslainsäädäntö asettaa **vähimmäisvaatimukset** eläintenpidolle, joiden tulisi täyttyä **aina ja kaikkialla**.

Eläinten hyvinvointisäädösten noudattaminen

- 1) Pitopaikan yleiset vaatimukset
 - Rakenteet, tuotantotilan hygienia, haittaeläimet, varautuminen häiriötilanteisiin
- 2) Tilavaatimukset
 - Pinta-ala, makuupaikka, ulkotarha
- 3) Eläinsuojan olosuhteet
 - Ilmanlaatu (haitalliset kaasut), valaistus, lämpötila, melutaso
- 4) Hyvinvoinnista huolehtiminen
 - Henkilöstöresurssi, tarkastaminen, sairaiden hoito, lääkekirjanpito, kuolleisuuskirjanpito, puhtaus ja perushoito
- 5) Ruokinta ja juotto

Yleisimmät haasteet hyvinvoinnissa

❖ Nautatiloilla

- ❖ Likaisuus, lantapanssari
- ❖ Puutteet veden saannissa
- ❖ Puutteet sairaskarsinoissa ja käsittelytiloissa
- ❖ Hallitsematon lisääntyminen – puolivillit laumat
- ❖ Lääkekirjan pidon puutteet

❖ Lammastiloilla

- ❖ Riittämätön ruokinta – alhaiset kuntoluokat
- ❖ Lopetuskyynnys
- ❖ Kerinnän puute ja väärä ajoitus
- ❖ Lääkekirjan pidon puutteet

Jos ehdollisuuden vaatimusten noudattamisessa todetaan puutteita

- Laiminlyönnin osalta arvioidaan laajuutta, jatkuvuutta ja vakavuutta
 - Vähäinen, tahaton, vakava vai tahallinen laiminlyönti?
 - Tahaton laiminlyönti yleensä 3 %, vähäinen 1 %, vakava yleensä 5 %, mutta jopa 10%
 - Tahallisuudesta vakavampi seuraamus, 15-100 %
 - Toistuvuus, mikäli sama epäkohta toistuu vuodesta toiseen
 - Tuottajaa kuullaan tarkastuskertomuksen liitteenä olevalla kuulemiskirjeessä havaituista rikkeistä/epäkohdista
 - Tuottajalla on mahdollisuus antaa selvitys havaittuun rikkeeseen/epäkohtaan.
 - Läänineläinlääkäri antaa tämän jälkeen lopullisen ehdotuksen mahdollisesta tukiseuraamuksesta ELY-keskuksen ehdollisuuden koordinaattorille
 - Koordinaattori kokoaa kaikki tilalle ko. vuonna tehdyt tarkastukset yhteen ja vahvistaa lopulliset seuraamusprosentit
 - kunnan maatalousviranomainen tekee lopullisen valituskelpoisen päätöksen

Ylivoimainen este!

- Ylivoimaisesta esteestä tulee olla ilmoittanut (ennen valvontaa) 15 työpäivän sisällä tilanteen havaitsemisesta maatalousviranomaiselle.
 - Esimerkiksi: pitkäaikainen työkyvyttömyys tai sairaus
- Laiminlyönnistä ei sanktioida, jos tilanne johtuu ylivoimaisesta esteestä.

Ylivoimaisesta esteestä ilmoittaminen ei kuitenkaan poista epäkohtaa ja siitä voi olla muita seurauksia esim. hallinnollisia tai juridisia.

“

Viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkailleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin. Neuvonta on maksutonta.

Hallintolaki 8 §

Aluehallintovirasto

Kiitos!

